
БЕЗОПЛАТНА ВТОРИННА ПРАВОВА ДОПОМОГА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЮРИДИЧНА СОТНЯ»

Що таке безоплатна правова допомога?

Це правова допомога, яка **гарантується державою (передбачена законом)** і повністю або частково надається коштом Державного бюджету, місцевих бюджетів та інших джерел.

Ветеран та член сім'ї загиблого **не сплачує жодних коштів*** за отримання такої допомоги.

* в т.ч. за друк, видачу бланків заяв, звернень, запитів, довідок, інших документів

Чим гарантується?

- Статтею 59 Конституції України: кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.
- Статтею 3 Закону України "Про безоплатну правову допомогу": право на безоплатну правову допомогу — (1)

гарантована Конституцією можливість громадянина України, іноземця, особи без громадянства отримати в повному обсязі безоплатну первинну правову допомогу, а також (2) можливість певної категорії осіб отримати безоплатну вторинну правову допомогу у визначених випадках.

Які види правової допомоги може безкоштовно отримати ветеран/член сім'ї загиблого?

Первинну та вторинну правову допомогу.

* Право на безоплатну вторинну правову допомогу мають також громадяни держав, з якими Україна уклала відповідні міжнародні договори про правову допомогу, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, а також іноземці та особи без громадянства відповідно до міжнародних договорів, учасником яких є Україна, якщо такі договори зобов'язують держав-учасниць надавати певним категоріям осіб безоплатну правову допомогу.

ВТОРИННА ПРАВОВА ДОПОМОГА

включає:

- захист;
- здійснення представництва інтересів осіб у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування перед іншими особами;
- складення документів процесуального характеру.

Захист у кримінальному провадженні полягає в можливості надати усні або письмові пояснення з приводу підозри чи обвинувачення, право збирати й подавати докази, брати особисту участь у кримінальному провадженні, користуватися правовою допомогою захисника, а також реалізовувати інші процесуальні права.

Кому надається безоплатна правова допомога в кримінальному провадженні за рахунок держави?

Підозрюваному та обвинуваченому

(ст. 59 Конституції, ст. 20 КПК, ст. 14 Закону «Про безоплатну правову допомогу»).

Підозрюваний — особа, якій у порядку, передбаченому КПК, повідомлено про підозру, або особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення.

Обвинувачений (підсудний) — особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому КПК.

Чи надається така допомога свідкам чи потерпілим?

УВАГА! Іншим учасникам кримінального провадження (потерпілим, їхнім представникам та законним представникам, цивільним позивачам, їхнім представникам та законним представникам, цивільним відповідачам та їхнім представникам, заявникам, свідкам, понятим тощо) безоплатна правова допомога **не надається!**

Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані:

- роз'яснити підозрюваному, обвинуваченому його права;
- забезпечити право на кваліфіковану правову допомогу з боку обраного ним або призначеного захисника (ст. 20 КПК).

Захисник може в будь-який момент бути залученим підозрюваним, обвинуваченим, їхніми законними представниками, а також іншими особами за проханням чи згодою підозрюваного, обвинуваченого до участі в кримінальному провадженні.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані надати затриманій особі чи особі, яка тримається під вартою, допомогу у встановленні зв'язку із захисником або особами, які можуть запросити захисника, а також надати можливість використати засоби зв'язку для запрошення захисника.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані утримуватися від надання рекомендацій щодо залучення конкретного захисника.

Захисник залучається слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням у таких випадках:

- якщо особа заявила клопотання про залучення захисника, але за відсутністю коштів чи з інших об'єктивних причин не може його залучити самостійно;
- особу підозрюють або обвинувачують у вчиненні особливо тяжкого злочину;
- особі менше 18 років або під час учинення злочину, у якому таку особу підозрюють чи обвинувачують, їй було менше 18 років;
- унаслідок психічних або фізичних вад особа не здатна повноцінно здійснювати

- свій захист;
- особа не володіє українською мовою;
- до особи мають намір застосувати примусові заходи медичного характеру у зв'язку з психічним захворюванням (ст. 49, 52 КПК).
- щодо реабілітації померлої особи — з моменту виникнення права на реабілітацію померлої особи;
- щодо осіб, стосовно яких здійснюється спеціальне досудове розслідування або спеціальне судове провадження, — з моменту прийняття відповідного процесуального рішення;
- у разі укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості — з моменту ініціювання укладення такої угоди;
- слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд вирішив, що обставини кримінального провадження вимагають участі захисника, а підозрюваний, обвинувачений не залучив його (ст. 49 КПК).

Що робити, якщо вас затримано?

УВАГА! До зустрічі з адвокатом вам краще уникати будь-якого спілкування з працівниками органу досудового розслідування та не підписувати жодних документів.

Ви маєте право не говорити нічого з приводу підозри проти себе, обвинувачення або в будь-який момент відмовитися відповідати на запитання (ст. 63 Конституції, ст. 18, 42 КПК).

Ви маєте право:

- на першу вимогу мати захисника й побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - мати такі побачення без обмеження їхньої кількості та тривалості;
- на участь захисника в проведенні допиту та інших процесуальних дій;
- на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження;
- на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених КПК та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, у тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату (Ч. 3 ст. 42 КПК).

Які ще права Вам гарантовано?

Ви маєте право також:

- знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення Вас підозрюють, обвинувачують;
- бути чітко й своєчасно повідомленим про свої права, передбачені КПК, а також отримати роз'яснення їх;
- не говорити нічого з приводу підозри, обвинувачення проти вас, або в будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- вимагати перевірки обґрунтованості затримання;

- у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою — на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування;
- інші права, передбачені КПК (Ч. 3 ст. 42 КПК).

Порядок залучення захисника

Уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги (ст. 213 КПК).

Протягом години з моменту реєстрації повідомлення суб'єкта подання інформації про затримання особи призначається адвокат шляхом видання доручення. Призначений регіональним центром адвокат повинен прибути за зазначеною адресою на місце для конфіденційного побачення із затриманою особою протягом години з моменту надання йому доручення для надання безоплатної вторинної правової допомоги, а у виняткових випадках — не пізніше ніж протягом шести годин з моменту надання йому доручення (Постанова КМУ від 28 грудня 2011 р. № 1363). Отже, у цьому разі від особи не вимагається заявляти жодних **клопотань, складання чи підписання будь-яких інших документів**.

Далі затриманому варто заявити клопотання про залучення захисника за призначенням, якщо за відсутністю коштів чи з інших об'єктивних причин він не може залучити захисника самостійно.

Відповідне клопотання адресується слідчому, прокуророві, слідчому судді або суду та має бути ними розглянуто в розумні строки.

Унаслідок розгляду слідчий або прокурор виносить постанову, а слідчий суддя чи суд постановляє ухвалу, якою доручає відповідному центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги призначити адвоката для здійснення захисту за призначенням та забезпечити його прибуття в зазначені в постанові (ухвалі) час і місце для участі в кримінальному провадженні. Постанова (ухвала) про доручення призначити адвоката негайно направляється відповідному центру БВПД.

Як довго особа може отримувати безоплатну правову допомогу?

УВАГА! Держава припиняє надавати безоплатну правову допомогу, якщо особа залучає захисника за власний рахунок.

Захисник, який надає безоплатну правову допомогу затриманій особі, здійснює це до завершення розгляду питання про обрання, зміну або скасування запобіжного заходу в апеляційній інстанції.

Захисник, залучений за призначенням, має здійснювати захист особи до завершення кримінального провадження у касаційній інстанції, якщо не прийняте остаточне рішення на користь підзахисного на більш ранніх стадіях.

Чи можливо замінити призначеного захисника?

Так, захисника може бути замінено у випадку:

- хвороби захисника;
- неналежного виконання захисником своїх зобов'язань за умовами договору;
- недотримання ним порядку надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- виключення захисника з Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом, чи Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору (ст. 24 ЗУ «Про безоплатну правову допомогу»).

Під час заміни одного захисника іншим забезпечується **безперервність надання безоплатної вторинної правової допомоги**.

Захисник, який призначається на заміну іншого захисника, зобов'язаний **ужити заходів для усунення недоліків** у наданні безоплатної вторинної правової допомоги, які мали місце до його призначення!

Куди можна поскаржитися на захисника в разі неналежного виконання ним своїх обов'язків?

- Звернутися зі скаргою до центру БВПД.
- Звернутися до відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, яка має повноваження розглянути скаргу й притягнути адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Як можна оскаржити рішення центру БВПД в разі неправомірної відмови в наданні безоплатної правової допомоги?

Таке рішення можна оскаржити до адміністративного суду.

Гаряча лінія системи БВПД:
0 800 21 31 03
e-mail: info@legalaid.gov.ua

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБ'ЄДНАНИХ
НАЦІЙ**
УКРАЇНА

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують дванадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

БЕЗКОШТОВНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ
ЮРИСТІВ ГО «ЮРИДИЧНА СОТНЯ»

0 800 308 100